

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัญหา อุปสรรคและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมชุมชนของประชาชนในเขตจังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมชุมชนของประชาชนในเขตจังหวัดนนทบุรี และเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมชุมชนของประชาชนในเขตจังหวัดนนทบุรี

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป พบว่า เพศของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็น เพศชาย (ร้อยละ 65.00) อายุ 31-40 ปี (ร้อยละ 34.00) อาชีพรับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 38.33) วุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า (ร้อยละ 30.00) ลักษณะของชุมชน ส่วนใหญ่ ขนาดกลาง (ร้อยละ 47.67) ระยะเวลาที่ได้อาศัยอยู่ในชุมชน ส่วนใหญ่ ระยะเวลา 5 ปี ขึ้นไปถึง 7 ปี (ร้อยละ 32.33) เหตุผลในการเข้าร่วมกิจกรรม คือ ได้รับการชักจูงจากผู้นำชุมชน (ร้อยละ 34.67)

2. ปัญหา อุปสรรค การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมชุมชน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่พบปัญหา อุปสรรคการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมชุมชน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การร่วมแก้ปัญหา เพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนารักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ($\bar{X} = 3.95$) เมื่อพบปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนมักจะรีบแจ้งให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบโดยเร็ว ($\bar{X} = 3.79$) ในการทำงานมักจะเน้นเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ($\bar{X} = 3.65$) ประชาชนในชุมชนรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานต่างๆ ที่ได้ดำเนินงานมาไม่ว่ากรณีใด ๆ ($\bar{X} = 3.65$) ส่วนข้อที่พบปัญหา อุปสรรคการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ กิจกรรมต่าง ๆ ที่รับผิดชอบมักจะได้รับการยอมรับและความเชื่อมั่นจากประชาชนในชุมชน ($\bar{X} = 3.47$) เมื่อเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมขึ้นในชุมชนจะเข้าไปช่วยหาทางคลี่คลายเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยไม่หลบหนีหรือ

ปฏิเษร ($\bar{X} = 3.46$) ประชาชนในชุมชนพยายามศึกษา หาความรู้เกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อม หรือ
แนวทางการพัฒนาใหม่ ๆ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการปรับใช้ให้เหมาะสมกับชุมชน ($\bar{X} = 3.12$)

3. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมชุมชน ในภาพรวม อยู่
ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) เมื่อ
พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ดังนี้ ประชาชนร่วมวางแผนจัดทำโครงการพัฒนา
รักษาสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.47$) ประชาชนร่วมพิจารณาแสวงหาทางแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน
($\bar{X} = 4.17$) ประชาชนมีส่วนร่วมฟังความคิดเห็นและความเดือดร้อนของชุมชน ($\bar{X} = 4.13$)
ประชาชนร่วมประชุมชุมชน เพื่อรวบรวมประเด็นปัญหาของชุมชน ($\bar{X} = 4.00$) ประชาชนร่วม
วิเคราะห์ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ($\bar{X} = 3.95$) ประชาชนร่วมกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์การ
พัฒนา ($\bar{X} = 3.82$) การรวบรวมปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน จากเอกสารและข้อมูลต่างๆ ($\bar{X} =$
3.52)

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) เมื่อพิจารณาเป็น
รายข้อ พบว่า ข้อที่พฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประชาชนร่วมจัดตั้ง
องค์กรเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.69$) ประชาชนร่วมประสานการปฏิบัติการตามโครงการแก้
ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนพัฒนา ($\bar{X} = 4.65$) ส่วนข้อที่พฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก
ได้แก่ ประชาชนร่วมเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน ($\bar{X} = 4.30$) ประชาชน
ร่วมจัดทำโครงการขะชุมชน ($\bar{X} = 4.29$) ประชาชนร่วมประสานงานหน่วยต่างๆ ของรัฐกับ
ชุมชน เพื่อชุมชนเข้มแข็ง ($\bar{X} = 3.99$) ประชาชนร่วมจัดทำโครงการป้องกันน้ำท่วม ($\bar{X} = 3.84$)
ประชาชนร่วมดำเนินการ โครงการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.82$) ประชาชนร่วมจัดสร
งงบประมาณเพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ($\bar{X} = 3.70$) และ ประชาชนร่วมดำเนินการแก้ไข
ปัญหาชุมชนตามแผนการรักษาสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.60$)

ด้านการมีส่วนร่วมการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและอุทิศตน ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) เมื่อ
พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ดังนี้ ประชาชนร่วมเป็น
สมาชิกสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.47$) ประชาชนเข้าร่วมประชุมในชุมชนเพื่อให้องค์กรเกิดความเจริญ
ก้าวหน้าสร้างกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในชุมชน ($\bar{X} = 4.44$) มีการส่งเสริมให้ประชาชน
ในชุมชนร่วมการฝึกอบรมเพื่อให้สามารถดำเนินการพัฒนารักษาสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง ($\bar{X} =$
4.39) ประชาชนร่วมก่อตั้งองค์กรในชุมชน เพื่อความร่วมมือที่จะนำไปสู่การรักษาสิ่งแวดล้อมใน
ชุมชน ($\bar{X} = 4.34$) ประชาชนร่วมรับบริการต่างๆ ของรัฐในการแก้ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.30$)
ประชาชนร่วมรับบริการต่าง ๆ ของรัฐในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.99$) ประชาชนร่วมรับรู้

ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการรักษาสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.64$) ประชาชนต้องการให้ชุมชนร่วมประชุม
แก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเพื่อขจัดความเดือดร้อนด้วยตนเอง ($\bar{X} = 3.64$)

ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) เมื่อพิจารณา
เป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อพฤติกรรมการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ดังนี้ ประชาชนร่วมติดตามตรวจสอบ
การปฏิบัติตามแผนงาน โครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ($\bar{X} = 4.30$) ประชาชนร่วม
ติดตามการแก้ไขปัญหาและตรวจสอบโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.28$) ประชาชนร่วม
ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานการรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ($\bar{X} = 4.17$) ประชาชนร่วมประเมิน
วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคสิ่งแวดล้อมในชุมชน ($\bar{X} = 3.65$)

การทดสอบสมมติฐาน

**สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษา
สิ่งแวดล้อมในชุมชน ต่างกัน**

การทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ (t-test) พบว่า ประชาชนที่เพศต่างกัน พฤติกรรมการมี
ส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการ
ดำเนินการ การมีส่วนร่วมการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและอุทิศตน และ การมีส่วนร่วมติดตามและ
ประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่อายุต่างกัน พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษา
สิ่งแวดล้อมในชุมชน แตกต่างกัน**

การทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) พบว่า
ประชาชนที่มีอายุต่างกัน พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมี
ส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสารและอุทิศตน และ การมีส่วนร่วม
ติดตามและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่อาชีพต่างกัน พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษา
สิ่งแวดล้อมในชุมชน แตกต่างกัน**

การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน
พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสารและอุทิศตน และ การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน แตกต่างกัน

การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) พบว่า ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสารและอุทิศตน และ การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีลักษณะของชุมชนต่างกัน พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน แตกต่างกัน

การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) พบว่า ประชาชนที่มีลักษณะของชุมชนต่างกัน พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสารและอุทิศตน และ การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 6 ประชาชนที่ระยะเวลาที่ได้อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน แตกต่างกัน

การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่ได้อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสารและอุทิศตน และ การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 7 ประชาชนที่เหตุผลในการเข้าร่วมกิจกรรม ต่างกัน พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน แตกต่างกัน

การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) พบว่า ประชาชนที่มีเหตุผลในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างกัน พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสารและอุทิศตน และ การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัญหา อุปสรรคและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมชุมชนของประชาชนในเขตจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยขออภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ปัญหา อุปสรรค การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมชุมชน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่พบปัญหา อุปสรรคการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมชุมชน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การร่วมแก้ปัญหา เพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน เมื่อพบปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนมักจะรีบแจ้งให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบโดยเร็ว ในการทำงานมักจะเน้นเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ประชาชนในชุมชนรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินงานมาไม่ว่ากรณีใด ๆ ส่วน ข้อที่พบปัญหา อุปสรรคการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ กิจกรรมต่าง ๆ ที่รับผิดชอบมักจะได้รับการยอมรับและความเชื่อมั่นจากประชาชนในชุมชน เมื่อเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมขึ้นในชุมชนจะเข้าไปช่วยหาทางคลี่คลายเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยไม่หลบหนีหรือปฏิเสธ ประชาชนในชุมชนพยายามศึกษา หาความรู้เกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อม หรือแนวทางการพัฒนาใหม่ ๆ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการปรับใช้ให้เหมาะสมกับชุมชน แสดงให้เห็นว่าปัญหาของการพัฒนารักษาสิ่งแวดล้อม และการแจ้งข่าวสารเมื่อเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นปัญหาในระดับมาก อีกทั้งปัญหารองลงมาคือ การจัดกิจกรรม การคลี่คลายเหตุการณ์เมื่อเกิดปัญหา ทั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พรารณนา ปรีชาลัย (2545) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมและปัญหา อุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัญหาและอุปสรรค คือ ประชาชนยังไม่มีความรู้ความตระหนัก จึงไม่เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม จึงไม่จัดสรรเวลาในการมีส่วนร่วม และริเริ่มกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาสีเขียว

2. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ตามลำดับดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและอุทิศตน ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในเขตจังหวัดนนทบุรี มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการดำเนินการและมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าประชาชนในเขตจังหวัดนนทบุรีมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมชุมชน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อนุพงษ์ เพียร ไพรงาม (2542) ศึกษาปัจจัยปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัญหา อุปสรรค และแนวทางที่เหมาะสมในการลดปัญหาด้านการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการลดปัญหาด้านการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับสูง

3. การทดสอบสมมติฐาน

ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ วุฒิการศึกษา ลักษณะของชุมชน ระยะเวลาที่ได้อาศัยอยู่ในชุมชน เหตุผลในการเข้าร่วมกิจกรรม ต่างกัน พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าประชาชนที่มีลักษณะบุคคลต่างกันทำให้ลักษณะการมีส่วนร่วมต่างกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อนุพงษ์ เพียร ไพรงาม (2542) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วม ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัญหา อุปสรรค และแนวทางที่เหมาะสมในการลดปัญหาด้านการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ อาชีพ รายได้ มีผลต่อการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ อายุ การมีตำแหน่งในชุมชน ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน การเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน การได้รับการอบรมและการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการลดปัญหาด้านการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหา อุปสรรค และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมชุมชนของประชาชนในเขตจังหวัดนนทบุรี ผู้ศึกษาขอเสนอแนะเพื่อการพัฒนาและการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

1.1 ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการเสริมทักษะ ความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมดำเนินการ เพื่อให้การพัฒนาชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

1.2 อาชีพ วุฒิการศึกษา ลักษณะของชุมชน ระยะเวลาการได้อยู่อาศัย และเหตุผลในการเข้าร่วมกิจกรรม ของประชาชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ดังนั้น ผู้นำชุมชนควรส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน จัดให้มีการฝึกอบรม ฝึกประสบการณ์เพื่อสร้างอาชีพและรายได้ในกรณีของประชาชนที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ เพื่อเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนในภาพรวม อีกทั้งควรส่งเสริมให้มีการศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัญหาชุมชน การจัดอันดับความสำคัญของปัญหา การแสวงหาแนวทางแก้ปัญหา การร่วมกำหนดนโยบาย การร่วมกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และร่วมจัดทำแผนพัฒนา เพิ่มขึ้นเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาหลักการพัฒนาชุมชน เช่น หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน หลักการพึ่งตนเองของชุมชน หลักการทำงานเป็นกลุ่ม หลักการค้นหาและพัฒนาผู้นำ หลักการประสานงาน หลักความเข้าใจในวัฒนธรรมของชุมชน หลักประชาธิปไตยในการดำเนินงาน หลักการสมทบ หลักการขยายผล และหลักการจัดการชุมชน เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนรอบ ๆ เขตจังหวัดอื่น ๆ นอกเหนือจากจังหวัดนนทบุรี

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ การสังเกต เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกยิ่งขึ้น

